

«កម្ពុជា រយៈពេល ២២ឆ្នាំក្នុងអាស៊ាន»

សម្តេចតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន អញ្ជើញចូលរួមកិច្ចប្រជុំកំពូលនៃសមាគមប្រជាជាតិ
អាស៊ីអាគ្នេយ៍ (អាស៊ាន) លើកទី ៣៦ តាមរយៈប្រព័ន្ធវីដេអូ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា
នាថ្ងៃទី២៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០២០

កម្ពុជាធ្លាប់ជាប្រទេសដ៏ឯកោមួយនៅអាស៊ី បានធ្វើការកាត់សង្គ្រាមរ៉ាំរ៉ៃរាប់ទសវត្សរ៍ និង
បានធ្វើការកាត់របបប្រល័យពូជសាសន៍ចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ ដែលបានធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋរាប់
លាននាក់ត្រូវបានសម្លាប់ ហើយហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធជាតិត្រូវបានបំផ្លាញស្ទើរតែទាំងស្រុង។ ក្រោម
នយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះរបស់សម្តេចតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន នាចុងឆ្នាំ១៩៩៨ ប្រទេសកម្ពុជា
បានបញ្ចប់សង្គ្រាមទាំងស្រុង និងមានការបង្រួបបង្រួមជាតិពិតប្រាកដ ព្រមទាំងមានសន្តិភាព
ពេញលេញ ដែលជាបុព្វលក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍលើគ្រប់វិស័យរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ហើយ
កម្ពុជាបានធ្វើសមាហរណកម្មខ្លួនយ៉ាងសកម្មទៅក្នុងនិម្មាបនកម្មតំបន់ និងពិភពលោក។ ក្រោម
ការដឹកនាំរបស់សម្តេចតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៩ កម្ពុជា
ចូលជាសមាជិកសមាគមប្រជាជាតិអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ហៅកាត់ថាអាស៊ាន (Association of Southeast
Asian Nations-ASEAN)។ គិតមកដល់ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ នេះ គឺមានរយៈពេល២២ឆ្នាំ

ហើយ។ ក្នុងរយៈពេល២២ឆ្នាំមកនេះ ក្នុងឋានៈជាសមាជិកអាស៊ាន តើប្រទេសកម្ពុជាបានទទួល ផលប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ និងបានរួមចំណែកអ្វីខ្លះដល់ការកសាងអង្គការតំបន់មួយនេះ?

អាស៊ានត្រូវបានបង្កើតឡើងថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦៧ ដោយដំបូងឡើយ មានប្រទេស ចំនួន៥ គឺប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ឥណ្ឌូណេស៊ី ហ្វីលីពីន សិង្ហបុរី និងប្រទេសថៃ។ ប្រទេសស្ថាបនិកទាំង នោះ លើកលែងប្រទេសថៃ សុទ្ធសឹងតែជាដែនដីដែលទើបទទួលបានឯករាជ្យពីនីមណានិគម ក្នុងសម័យនោះ និងគួបផ្សំនឹងការចាប់ផ្តើមនៃសង្គ្រាមត្រជាក់ផងនោះ ទើបជំរុញឱ្យប្រទេសទាំង ប្រាំរួមគ្នាបង្កើតសមាគមនេះឡើង ដោយមានគោលដៅរួម គឺជំរុញឱ្យមានសន្តិភាព ស្ថិរភាព កំណើនសេដ្ឋកិច្ច រួមទាំងការអភិវឌ្ឍសង្គម និងវប្បធម៌ក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ទាំងមូល។ រហូត ដល់ឆ្នាំ១៩៨២ និងឆ្នាំបន្តបន្ទាប់មកទៀត ទើបបណ្តាប្រទេសចំនួនប្រាំទៀតក្នុងតំបន់នេះ រួមមាន ប្រ៊ុយណេ វៀតណាម ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងកម្ពុជា ដែលជាកូនពៅ បានក្លាយជាសមាជិកនៃ សមាគមនេះជាបន្តបន្ទាប់។

អាស៊ានមានសរសរស្តម្ភសំខាន់ចំនួនបី រួមមាន សហគមន៍សន្តិសុខយោបាយ-សន្តិសុខ សហគមន៍សេដ្ឋកិច្ច និងសហគមន៍សង្គម-វប្បធម៌ ដែលសហគមន៍ទាំងបីនេះ មានទំនាក់ទំនងគ្នា ទៅវិញទៅមក។

ថ្វីបើមិនដូចអ្វីដែលអ្នកទាំងឡាយរំពឹងទុកទាំងស្រុង ប៉ុន្តែផលប្រយោជន៍ដែលកម្ពុជា ទទួលបានក្រោយចូលជាសមាជិកអាស៊ាន គឺមិនតិចតួចប៉ុន្មាននោះទេ។ តិចឬច្រើន អាស៊ានជា រចាំដ៏សំខាន់សម្រាប់ការពារអធិបតេយ្យនៃរដ្ឋជាសមាជិក ជាស្នូលនៃនិម្មាបកម្មតំបន់ និងជាច្រក ទ្វារការទូត នយោបាយ និងសេដ្ឋកិច្ចដ៏សំខាន់របស់រដ្ឋជាសមាជិកនានារបស់ខ្លួន។ ខាងក្រោម នេះជាផលប្រយោជន៍សំខាន់ៗដែលកម្ពុជាទទួលបានក្នុងឋានៈជាសមាជិកអាស៊ាន៖

១-ការមិនជ្រៀតជ្រែកប្រទេសផងគ្នា គឺអាស៊ានគ្មានបងតូច គ្មានបងធំ ហើយមិនលូកដៃ ចូលកិច្ចការផ្ទៃក្នុងប្រទេសជាសមាជិកដទៃទៀត។ ទន្ទឹមនឹងនេះ គឺមិនធ្វើសេចក្តីថ្លែងការពាក់ព័ន្ធ ក្នុងរឿងផ្ទៃក្នុងរបស់ប្រទេសជាសមាជិកនីមួយៗ។ ប្រទេសសមាជិកទាំងអស់ គឺមានសិទ្ធិពេញ លេញ និងស្មើមុខស្មើមាត់ដូចគ្នា។

២-ស្មារតីសហគមន៍ គឺធ្វើការតាមគោលការណ៍កុងសង់ស៊ីស គ្មានប្រទេសតូច គ្មាន ប្រទេសធំ គ្មានប្រទេសអ្នកមាន គ្មានប្រទេសអ្នកក្រ ដែលគោលការណ៍នេះបានចែងច្បាស់នៅ ក្នុងធម្មនុញ្ញអាស៊ាន។ ប្រសិនបើរកកុងសង់ស៊ីសមិនទាន់បាន គឺត្រូវរក្សាទុកសិន ហើយត្រូវស្វែង រកចំណុចល្អរួមដែលអាស៊ានចង់បាន។

៣-សមាហរណកម្មដែលជាឱកាសនៃការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចសង្គម ដែលជាកត្តាទាក់ទាញដ៏សំខាន់។ នៅឆ្នាំ២០០០ គឺអាស៊ានបានដាក់ចេញនូវគោលនយោបាយកាត់បន្ថយគម្លាតរវាងប្រទេសអាស៊ានចាស់និងប្រទេសអាស៊ានថ្មី ដែលភាគច្រើននៅតាមតំបន់ទន្លេមេគង្គ មានដូចជាប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម។ ស្មារតីអាស៊ាន គឺមិនទុកឱ្យប្រទេសជាសមាជិកណាមួយនៅពីក្រោយទេ គឺជួយជំរុញឱ្យមានការរីកចម្រើនទៅមុខទាំងអស់គ្នា។

៤-ប្រកួតប្រជែងទូតកាន់តែធំទូលាយសម្រាប់កម្ពុជាក្នុងក្របខណ្ឌអាស៊ាន ព្រោះអាស៊ានមានដៃគូច្រើនទាំងក្នុងតំបន់និងក្រៅតំបន់ ហើយការចូលជាសមាជិករបស់កម្ពុជា គឺជាឱកាសពង្រីកកិច្ចការទំនាក់ទំនងមិត្តភាពនិងសហប្រតិបត្តិការជាមួយប្រទេស ដែលជាដៃគូអាស៊ានទាំងអស់ ដើម្បីនាំមកនូវអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើនសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា។

ក្នុងរយៈពេល២២ ឆ្នាំមកនេះ កម្ពុជាបានរួមចំណែកយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកសាងសហគមន៍អាស៊ាន ដំណើរការសមាហរណកម្មតំបន់ និងបានដាក់ចេញ រួមចំណែកជំរុញ និងអនុវត្តនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមជាច្រើនរបស់អាស៊ាន។

ក្នុងគំនិតផ្តួចផ្តើមសមាហរណកម្មអាស៊ាន (Initiative for ASEAN Integration-IAI) ដែលបានលើកឡើងដោយថ្នាក់ដឹកនាំអាស៊ានកាលពីឆ្នាំ២០០០ នៅប្រទេសសិង្ហបុរី ត្រូវបានអនុវត្តតាមផែនការការងារចំនួន៣៖ ១-ផែនការការងារទី១ (២០០២-២០០៨) ដែលបានអនុម័តដោយថ្នាក់ដឹកនាំអាស៊ាន នាឆ្នាំ២០០២ នៅប្រទេសកម្ពុជា នៅពេលដែលកម្ពុជាធ្វើជាប្រធានអាស៊ានលើកទី១។ ២-ផែនការការងារទី២ (២០០៩-២០១៥) ដែលបានអនុម័តដោយថ្នាក់ដឹកនាំអាស៊ាន នាឆ្នាំ២០០៩ នៅប្រទេសថៃ។ ៣-ផែនការការងារទី២ (២០១៦-២០២៥) ដែលបានអនុម័តដោយថ្នាក់ដឹកនាំអាស៊ាន នាឆ្នាំ២០១៧ នៅប្រទេសឡាវ។

ប្រទេសកម្ពុជាធ្លាប់បានធ្វើជាប្រធានប្តូរវេនអាស៊ានចំនួន២លើករួចមកហើយ គឺនៅឆ្នាំ២០០២ និងឆ្នាំ២០១២។ នៅឆ្នាំ២០២២ ខាងមុខនេះ កម្ពុជានឹងធ្វើជាប្រធានប្តូរវេនអាស៊ានជាថ្មីម្តងទៀត។

ក្នុងអំឡុងពេលធ្វើជាប្រធានអាស៊ានលើកទី១ កម្ពុជាបានសម្រេចបាននូវឯកសារជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់អាស៊ាន «សេចក្តីថ្លែងការណ៍ប្រតិបត្តិរបស់បណ្តាភាគីនៃជម្លោះនៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង (Declaration on the Conduct of the Parties in the South China Sea – DOC)» ត្រូវបានចុះហត្ថលេខាដោយរដ្ឋមន្ត្រីការបរទេសរបស់បណ្តាប្រទេសសមាជិកអាស៊ាន និងចិន ដែលមានទាំងទិដ្ឋភាពនយោបាយនិងច្បាប់ សម្រាប់ការដោះស្រាយបញ្ហានៅសមុទ្រចិនខាងត្បូងដោយ

សន្តិវិធី។ រហូតមកទល់ពេលនេះ បណ្តាប្រទេសពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងជម្លោះនៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង ព្រមទាំងប្រទេសមហាអំណាចតាំងអស់ នៅតែទាមទារឱ្យគោរពពេញលេញនូវ DOC។

សម្រាប់ឆ្នាំ២០១២ នៃការធ្វើជាប្រធានអាស៊ានជាលើកទី២របស់កម្ពុជា កម្ពុជាបានសម្រេចនូវសមិទ្ធផលជាច្រើន រួមមាន៖ ១-សេចក្តីថ្លែងការណ៍រួមស្តីពីអាស៊ានគ្មានគ្រឿងញៀន។ ២-សេចក្តីថ្លែងការណ៍ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សអាស៊ាន (ASEAN Human Rights Declaration – AHRD)។ ៣-ការបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលតំបន់អាស៊ានសម្រាប់សកម្មភាពមីន (ASEAN Regional Mine Action Center – ARMAC)។ ៤-ការចាប់ផ្តើមចរចាស្តីពី «ភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចទូលំទូលាយក្នុងតំបន់ (Regional Comprehensive Economic Partnership – RCEP)» ដែលរួមមានប្រទេសអាស៊ានទាំង ១០ បូក អូស្ត្រាលី ចិន ឥណ្ឌា ជប៉ុន កូរ៉េខាងត្បូង និងណូវែលហ្សេឡង់។ និង ៥-កិច្ចសន្ទនាជាសកលរបស់អាស៊ាន។

សម្រាប់ក្របខ័ណ្ឌនៃក្រមប្រតិបត្តិសម្រាប់សមុទ្រចិនខាងត្បូង (Code of Conduct for the South China Sea – COC) ជាលទ្ធផលដែលកើតចេញពីស្មារតីទីក្រុងបាលី និងទីក្រុងសៀមរាប (Bali-Siem Reap Spirit) ដែលក្នុងស្មារតីនេះ ភាគីពាក់ព័ន្ធដែងកភាពអនុវត្តនូវភាពបត់បែន ហើយដាក់បញ្ចូលតែធាតុចូលទាំងឡាយណា ដែលបានឯកភាពរួចហើយតែប៉ុណ្ណោះនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌ COC បន្ទាប់ពីមានកិច្ចប្រជុំនៅទីក្រុងបាលី និងទីក្រុងសៀមរាបនាដើមឆ្នាំ២០១៧។

ក្នុងការជួយជ្រោមជ្រែងដល់ការរក្សាសន្តិភាពនិងស្ថិរភាពក្នុងតំបន់ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំរបស់មេដឹកនាំអាស៊ាន ដែលធ្វើឡើងនៅរដ្ឋធានីហ្សាកាតា កាលថ្ងៃទី២៤ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ សម្តេចតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានចែករំលែកបទពិសោធដោគជ័យរបស់កម្ពុជាក្នុងការអនុវត្តន៍នយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ សម្រាប់ការដោះស្រាយវិបត្តិនៅប្រទេសមីយ៉ាន់ម៉ា ដោយបានលើកឡើងពីបទពិសោធដោគជ័យរបស់កម្ពុជាក្នុងការអនុវត្តនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ ដើម្បីនាំមកនូវសន្តិភាពនិងការផ្សះផ្សារជាតិយូរអង្វែងនិងបានស្នើឡើងនូវជំហានជាក់ស្តែងមួយចំនួន ពោលគឺ ១-ការបញ្ឈប់អំពើហិង្សានិងការប្រកាន់ភាពអត់ធ្មត់បំផុត ដោយគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ ២-ការទទួលយកតួនាទីអាស៊ាននិងការបញ្ជូនប្រេសិតពិសេសរបស់អាស៊ានទៅមីយ៉ាន់ម៉ា ដើម្បីជួយអន្តរាគមន៍សម្របសម្រួល និង៣-ការអនុញ្ញាតឱ្យមានការផ្តល់ជំនួយមនុស្សធម៌អាស៊ាន ដែលបានរួមចំណែកដល់ការឯកភាពគ្នាជាឯកច្ឆន្ទលើប្រាំចំណុច។

ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ដំណើរឆ្ពោះទៅមុខរបស់អាស៊ាន នៅតែមានបញ្ហាប្រឈមមួយចំនួន ទាំងរវាងប្រទេសដែលជាសមាជិក ប្រទេសមិនមែនជាសមាជិក ពិសេសប្រទេសមហា

អំណាចក្នុងតំបន់និងពិភពលោក។ បញ្ហាគម្លាតសេដ្ឋកិច្ចរវាងប្រទេសជាសមាជិកអាស៊ាន ចាស់និងសមាជិកអាស៊ានថ្មីនៅតែជាបញ្ហា។ ប្រទេសកម្ពុជា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា និងវៀតណាម នៅ មានស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចទាបនៅឡើយ បើប្រៀបធៀបនឹងសមាជិក៦ផ្សេងទៀត ដែលជាសមាជិក ថ្មីរបស់អាស៊ាន។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ក្នុងបញ្ហាជម្លោះនៅសមុទ្រចិនខាងត្បូង កម្ពុជាបានធ្វើជាប្រទេសម្ចាស់ផ្ទះ នៃកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានលើកទី២១ និងកិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានបូព៌ាលើកទី៧ នាថ្ងៃទី១៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១២ ក្រោមប្រធានបទសហគមន៍មួយ ជោគវាសនាមួយ ដែលពិភាក្សាផ្តោតសំខាន់ទៅលើ ការអនុវត្តធម្មនុញ្ញអាស៊ាន និងផែនទីបង្ហាញផ្លូវសម្រាប់ការកសាងសហគមន៍អាស៊ាន។ សម្រាប់ កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានលើកទី២១នោះ គេបានកត់សម្គាល់ឃើញថា មានភាពចម្រុះចម្រាស់ គ្នាជុំវិញការស្នើរបស់វៀតណាមនិងហ្វីលីពីន ឱ្យដាក់បញ្ហាសមុទ្រចិនខាងត្បូងជារបៀបវារៈមួយ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ។ ប៉ុន្តែកម្ពុជា ក្នុងនាមជាម្ចាស់ផ្ទះបានច្រានចោលសំណើនេះ ដោយគូសបញ្ជាក់ថា បញ្ហាជម្លោះសមុទ្រចិនខាងត្បូង គួរតែដោះស្រាយក្នុងកម្រិតទ្វេភាគីរវាងបណ្តាប្រទេសដែល ទាមទារ (Claimant States) ហើយមិនគួរយកមកចរចានៅក្នុងវេទិកាពហុភាគីរួមនោះឡើយ។ ក្នុងន័យនេះ កម្ពុជាបានប្រកាន់ខ្ជាប់តួនាទីស្នូលនិងមជ្ឈភាពរបស់អាស៊ាន ប៉ុន្តែរងការចោទ ប្រកាន់ពិភាក្សាដែលទាមទារថាមានទំនាក់ទំនងសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងជិតស្និទ្ធនិងរឹងមាំជាមួយប្រទេសចិន។

បញ្ហាចំពោះមុខនាពេលនេះ គឺប្រឈមពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយអាស៊ាន ជាស្ថាប័នតំបន់ដែលសកម្មបំផុតមួយ ត្រូវខិតខំប្រឹងប្រែងដើម្បីផ្តល់នូវដំណោះស្រាយដែលមាន ការច្នៃប្រឌិត និងជំរុញការសម្របសម្រួលក្នុងតំបន់ ដើម្បីឆ្លើយតបចំពោះបញ្ហាប្រឈមដែលមិន ធ្លាប់មាន។ ដើម្បីដោះស្រាយនញ្ញាប្រឈមនេះ អាស៊ានបានបង្កើតមូលនិធិអាស៊ានសម្រាប់ការ ឆ្លើយតបចំពោះកូវីដ-១៩, ក្របខ័ណ្ឌការស្តារឡើងវិញគ្រប់ជ្រុងជ្រោយរបស់អាស៊ាន (ASEAN Comprehensive Recovery Framework – ACRF), ក្របខ័ណ្ឌការរៀបចំច្រកធ្វើដំណើរអាស៊ាន (Travel Corridor Arrangement Framework – TCAF) និងការស្នើបង្កើតឱ្យមានមជ្ឈមណ្ឌលអាស៊ាន សម្រាប់ភាពបន្ទាន់សុខភាពសាធារណៈនិងជំងឺដែលកំពុងកើតមាន (Public Health Emergencies and Emerging Diseases – ACPHEED) និងការអភិវឌ្ឍប្រព័ន្ធសម្របសម្រួលបន្ទាន់ផ្នែកសុខភាព សាធារណៈអាស៊ាន (Public Health Emergency Coordination System – APHECS) ជាដើម គឺជា ក៏ស្តុតាងសំខាន់ដែលបញ្ជាក់ពីការងារសម្របសម្រួលគោលនយោបាយ ដែលមានលក្ខណៈបុរេ សកម្មរបស់អាស៊ាន។

ទន្ទឹមនឹងការប្រឈមពីការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅមានការប្រកួតប្រជែងរវាង មហាអំណាចនឹងនៅតែបន្តមានភាពតានតឹង ហើយការបែងចែកពិភពលោកជា២ ទាំងលើ ទិដ្ឋភាពនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច ពាណិជ្ជកម្ម និងបច្ចេកវិទ្យាគឺជាសេចក្តីកង្វល់ដ៏ធំមួយ។

សម្រាប់ឆ្នាំ២០២២ខាងមុខនេះ កម្ពុជានឹងទទួលបាននូវប្រធានអាស៊ានជាលើកទី៣។ តួនាទីនេះអាចជាមោទនភាពផង ហើយក៏អាចជាសម្ពាធផងដែរ។ បញ្ហាជំងឺរាតត្បាតនៃកូវីដ-១៩ នឹងនៅតែជាបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់គ្រប់ប្រទេសនៅជុំវិញពិភពលោក ដែលកំពុងតែស្វិតស្វាញ ស្វែងរកវិធីសាស្ត្រស្តារសេដ្ឋកិច្ចនិងធុរកិច្ចដែលស្ទើរតែដួលរលំ។ ភាពចាំបាច់របស់កម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ក្នុងនាមជាប្រធានអាស៊ាន គឺធ្វើយ៉ាងណា បន្តរក្សានិងគ្រប់គ្រងស្ថានភាព បរិស្ថានដែល អំណោយផលដល់សន្តិភាព និងស្ថិរភាពដើម្បីទ្រទ្រង់ការជំរុញវិបុលភាពក្នុងតំបន់។

សម្រាប់ឆ្នាំ២០២២ ខាងមុខ ក្នុងនាមប្រធានអាស៊ានប្តូរវេន យើងជឿជាក់ថា កម្ពុជា នឹងបន្ត ជំរុញឱ្យមានការសម្របសម្រួលដល់ការដោះស្រាយភាពតានតឹងនៃជម្លោះសមុទ្រចិនខាងត្បូង ជាលក្ខណៈទ្វេភាគី ដោយផ្អែកលើ DOC ព្រមទាំងជំរុញធ្វើឱ្យ COC លេចចេញជារូបរាងឱ្យបាន ឆាប់រហ័ស។

វិបត្តិនៅប្រទេសកូម៉ាក់នឹងនៅតែជាជុំវិញសម្រាប់កម្ពុជា ក្នុងឋានៈជាប្រធានអាស៊ាននា ឆ្នាំក្រោយនេះ ព្រោះគេមិនសង្ឃឹមថា វិបត្តិនេះនឹងអាចដោះស្រាយបានឆាប់ៗនេះទេ។ កម្ពុជា ចាំបាច់ជំរុញឱ្យអនុសាសន៍របស់ថ្នាក់ដឹកនាំអាស៊ាន នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំនៅរដ្ឋធានីហ្សាការតានាថ្ងៃ ទី២២ ខែមេសា ឆ្នាំ២០២១ កន្លងទៅ ត្រូវបានអនុវត្តឱ្យឆាប់និងមានប្រសិទ្ធភាព។

ការលើកកម្ពស់អភិបាលកិច្ចសកលសំដៅពង្រឹងប្រព័ន្ធពហុភាគីនិយម ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹង ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងស្តារសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញបន្ទាប់ពីវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ នឹងនៅតែជា ចំណុចអាទិភាពសម្រាប់កម្ពុជា។ ក្នុងការស្តារសេដ្ឋកិច្ចក្រោយការរីករាលដាលនៃវីរុសកូវីដ-១៩ កម្ពុជានឹងបន្តជំរុញការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងភាពធន់ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុឱ្យមានភាពប្រសើរឡើងវិញ និងបន្តកាត់បន្ថយលទ្ធភាព នាំទៅរកឱនភាពសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក ឱ្យនៅកម្រិតអប្បបរមា តាមរយៈការស្តារកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឡើងវិញ ការវិនិយោគ ការតភ្ជាប់ដោយចីរភាព ទស្សកិច្ចធុរកិច្ច និងទេសចរណ៍ព្រមទាំងការរក្សាស្ថិរភាពទីផ្សារជាដើម។

ភាពជាប្រធានអាស៊ានប្តូរវេនរបស់កម្ពុជា មិនមែនជាការជោគជ័យឬការបរាជ័យ ដាច់ ដោយឡែកសម្រាប់កម្ពុជានោះទេ។ ភាពជាប្រធានរបស់កម្ពុជា គឺជាការប្តូរវេនជាមួយនឹងប្រធាន មុនៗ ដូច្នេះរាល់សមិទ្ធផលឬវឌ្ឍនភាពទាំងឡាយ គឺជាស្នាដៃរួមរបស់សមាជិកអាស៊ានទាំង១០។

ទន្ទឹមនឹងនោះ មានបញ្ហាជាច្រើន គឺមិនអាចត្រូវបានដោះស្រាយចប់សព្វគ្រប់ក្រោមការដឹកនាំរបស់ប្រធានអាស៊ានប្តូរវេនណាមួយតែឯងនោះទេ ជួនកាលវាបន្តរាប់សិបឆ្នាំ តួយ៉ាងបញ្ហាសមុទ្រចិនខាងត្បូងជាឧទាហរណ៍ស្រាប់។

ក្នុងបរិបទនៃពិភពលោកពហុប៉ូល និងការប្រកួតប្រជែងអំណាចដ៏ស្មុគស្មាញ និងប្រកបដោយការរើសអើង ការផ្តល់សារៈសំខាន់លើមាត់អាស៊ានគឺជារឿងចាំបាច់ក្នុងការថែរក្សាមជ្ឈភាពអាស៊ាន និងឯកភាពអាស៊ាន ។ ការណ៍ដែលស្ថាប័នអាស៊ាននៅតែមានភាពស្ថិតស្ថេរផ្ទៃក្នុងមិនប្រេះបាក់ គឺដោយសារតែយើងរក្សាបាននូវគោលការណ៍ប្រតិបត្តិមូលដ្ឋាន ដែលជា «មាត់អាស៊ាន» ដែលផ្តល់តម្លៃទៅលើការឯកភាពគ្នានៅក្នុងភាពចម្រុះ, ការគោរពគោលការណ៍កុងសង់ស៊ីស, ការខិតខំជំរុញការសន្ទនា និងពិគ្រោះយោបល់ ដែលមានលក្ខណៈស្ងាត់ស្ងៀម ដែលគោរពអធិបតេយ្យ និងគោលការណ៍មិនជ្រៀតជ្រែកកិច្ចការផ្ទៃក្នុងរបស់ប្រទេសសមាជិកនៅរាល់ពេលដែលយើងជួបប្រទះបញ្ហាលំបាក។ ពីព្រោះថា អាស៊ានតែងតែលើកកម្ពស់ការឯកភាពគ្នាដើម្បីសន្តិភាព កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការអភិវឌ្ឍ ប៉ុន្តែអាស៊ានមិនជំរុញឱ្យមានការឯកភាពគ្នាដើម្បីជំរុញការប្រឈមមុខជាក់គ្នានោះទេ។

ជាសរុបមក ទោះបីមានបញ្ហាប្រឈមនិងសម្ពាធជាច្រើនយ៉ាងណាក្តី ក្រោយកម្ពុជាបានចូលជាសមាជិកអាស៊ាន ក៏កម្ពុជាទទួលបានភាពស្មើមុខនិងស្មើភាពគ្នានៅក្នុងតំបន់ ទោះបីបច្ចុប្បន្ននេះ កម្ពុជាជាកូនពៅក៏ដោយ។ ទន្ទឹមនឹងនេះដែរ កម្ពុជាក៏បានរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងការជួយជ្រោមជ្រែងឱ្យអាស៊ានរក្សាបានស្ថិរភាពនិងសន្តិភាព ដើម្បីធ្វើឱ្យអាស៊ានអាចរក្សាបាននូវកម្រិតជឿទុកចិត្តមួយ ជាមួយនឹងទំនាក់ទំនងប្រកបដោយតុល្យភាពជាមួយនឹងមហាអំណាចក្នុងតំបន់ ដែលពឹងពាក់លើនិម្មាបនកម្មតំបន់អាស៊ាន ដើម្បីរក្សាបានសន្តិភាព និងស្ថិរភាពដ៏ទូលំទូលាយ។ នៅឆ្នាំ២០២២ ខាងមុខនេះ កម្ពុជានឹងដាក់ចេញនូវគំនិតផ្តួចផ្តើមថ្មីៗ និងបន្តអនុវត្តជំរុញការអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចនានារបស់អាស៊ាន ដើម្បីធ្វើឱ្យអង្គការតំបន់មួយនេះកាន់តែរឹងមាំ និងមានសារៈសំខាន់ទ្វេដងថែមទៀត។

ដោយ៖ លោក អ៊ុច លាង អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវនៃនាយកដ្ឋានសិក្សាអាស៊ី អាហ្វ្រិក និងមជ្ឈិមបូព៌ា
នៃវិទ្យាស្ថានទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិនៃកម្ពុជា
នៃរាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា